

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

3 Nil præter solidos præsumat quærere binos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

men similia afferuntur a Burchardo & Ivone ad vers. Nec computationes.

2 ¶ Cogi] Sic in omnibus vetustis codicibus Gratiani, & ad est glossa: sed in concilio Meldensi, & Capitulari, & apud Burchardum, & Ivonem est, praefatum.

C. V. ¶ De eodem. P. A. L. E. A. Item ex concilio Belluacensi a.

II Precarii de quinquennio in quinquennium secundum antiquam consuetudinem & auctoritatem renoventur.

C. VI. ¶ De eodem. P. A. L. E. A. [Item ex concilio Carthaginiensi 1.]

D E b precariis, quae a rectoribus ecclesiarum irrationabiliter fiebant, & se, suosque successores poena gravi obligabant ut facta ipsorum nequiuissent dissolvere, praecipimus, ut nemo successor in antecessoris sui poena sit obligatus: sed sua providentia sit concessum, ut si antecessor eius res ecclesiae irrationabiliter distribuit, ab eo ad ius ecclesiae ejusdem revocentur.

1 ¶ Carthaginiensi] Etiam in decretalibus, sit. de precariis, extatur ex concilio Carthaginiensi: sed in nullo ipsorum est inventum: potius esse alicuius illarum provincialium conciliorum: extat autem in legibus Longobardicus, lib. 3. tit. 3. l. 2.

C. VII. ¶ Res ecclesiae distensandi potestatem habeat Episcopus.

Item ex concilio Martini Papae, c. 16.

3 Episcopus c habeat potestatem in rebus ecclesiae, ut dispenset necessitatem habentibus cum omni reverentia, & timore Dei. Participare etiam cum oportet, quae necessaria sunt. Si tamen ipse, aut qui cum eo sunt fratres indigerint aliquo, ut necessitatem nullo modo patiantur, secundum sanctum Apostolum dicentem d [Videli, & tegumento, his contenti sumus.] Si autem res ecclesiasticae Episcopus in suas voluntates usurpare voluerit, & loca ecclesiae, & fructus agrorum non cum Presbyterorum, vel Diaconorum consilio contaminaverit, aut fratribus, vel filiis, vel quibuscunque propinquis suis dederit potestatem, ut per eos latenter laedantur res ecclesiae, tunc oportet obnoxium esse concilio: si autem Episcopus, vel qui cum eo sunt, Presbyteri, aut Diaconi accenserentur, quia ea, quae vel ex re, vel ex quolibet actu ecclesiae veniunt, in sinus suos colligunt, & pauperes fraudant, & fame conficiunt, hos corripi oportet, secundum quod ordinatum fuerit a sancto concilio.

1 ¶ Sin autem] In capitulo habetur, similiter: sed melior videtur lectio duorum veteriorum Gratiani codicum, sin aliter: proprius enim accedit ad gravam concilii Antiocheni, ca. 25. unde hoc sumptum est: et si q. ad d. 25, ut est, si autem & aliter, ut infra 12. q. 2. c. Episcopus.

2 ¶ Actu] Hac vox in simili re habetur infra, 22. q. 2. Vulturana. Vulturana ecclesiae actus, vel patrimonium, graeco est, η κληρονομία, & Quatuor s. Concordantia s. u. x. u. s. id est, vel etiam ex qualibet alia causa & occasione ecclesiastica.

4 pars. Si vero contra hanc prohibitionem aliquam f de rebus ecclesiae Episcopus vendere contigerit, & res ipsa ecclesiae restauranda: & ipse gradu suo deiciendus decernitur.

C. VIII. ¶ De Episcopo, qui nulla necessitate res ecclesiae vendit.

Unde in eodem concilio Martini Papae, c. 14. legitur.

S I quis Episcopus nulla ecclesiastica rationis necessitate compulsus, in clero l suo, aut ubi forte

a In Meldensi, c. 22. in fi. ext. de precariis, c. 1. Burch. l. 3. cap. 169. Ivo p. 3. cap. 230. ext. de precariis. b In c. Martini Bracarensi ex conc. Antiocheni, c. 25. c 12. quest. 1. Episcopus ecclesiasticarum. d 1. Tim. 6. e ita minaxerit.] codex regius. f al. aliqua. In eodem capit. g Burchardi, c. 25. & l. 3. c. 161. Ivo p. 3. c. 172. & 292. & p. 3. c. 329.

non est Presbyter, de rebus ecclesiasticis aliquid praesumpserit vendere, & res ipsa ecclesiae propriae restaurare cogatur, & in concilio Episcoporum deiciatur, & 2. convictus, & tanquam furti, aut latrocinii reus suo privetur honore.

1 ¶ In clero suo] In codice Lucensi regio legitur, in clero.

2 ¶ Et convictus] Haec duo voces non sunt in capitulo Martini, neq. apud Burchardum, neq. apud Ivonem parte tertia. Pars autem quinta abest praeterea, vox, auditus: vetusta tamen ambo Gratiani codicibus conveniunt cum vulgati.

Q. V. A. E. S. T. I. O. I. I. I.

Q Vid. vero. omne cathedralis Episcopus exgere debeat, in secundo concilio Bracarensi, capitulo secundo legitur.

C. I. ¶ Prater honorem cathedralis nihil Episcopus per dioeceses exigit.

Placuit, ut nullus Episcoporum per suas dioeceses ambulans, praeter honorem cathedrae suae, id est, duos solidos, aliud aliquid per ecclesias tollat: neque tertiam partem ex quacunque oblatione populi in ecclesiis parochialibus requirat: sed illa tertia pars pro luminibus ecclesiae, vel reparatione servetur, & singulis annis Episcopo inde ratio fiat. Nam si tertiam partem illam Episcopus tollat, lumen, & facta tecta abstulit ecclesiae. Similiter & parochiales clerici servili more in aliquibus operibus Episcopo a servire non cogantur: quia scriptum est [Neque ut dominantes in clero.]

C. II. ¶ Basilicarum reparationi proficiat tertium, quam Episcopus accipere consueverat.

Item ex concilio Emeritensi, c. 18.

Priscis quidem c canonibus erat decretum, ut Episcopus de parochianis d ecclesiis tertiam consequeretur, cui sua plenissime sufficere possunt: Placuit huic sancto concilio, ut nullus provinciae Lusitanae Episcopus sententiae huius terminum excedat, nec a qualibet parochiana ecclesia tertiam auferte praesumat: sed quae 2. et inde consequi poterat, totum in reparatione basilicarum proficiat.

¶ Caput hoc in edicibus Gratiani etiam manuscriptis corrupte citabatur ex concilio Merob. Est autem in Emeritensi, c. 18. concilii duo exemplaria ad S. D. N. Gregorium XIII. missa sunt. Propter concilia, & caput meminit Innocentius tertius in epistola Romae impressa, lib. 2. epistola Petro Compostellano scripta, his verbis: Emeritense vero concilium authenticum esse multis rationibus astruebas, tum quia cum aliis conciliis continetur in libro, qui corpus canonum appellatur, quem Alexander Papa per interlocutorem authenticum comprobavit, tum quia de ipso concilio sumptum est caput. [Priscis quidem canonibus.] quod continetur in corpore Decretorum.

1 ¶ Sufficere possunt] Sublata est negatio, qua erat in vulgato, quoniam & ab utroque exemplari concilia, & concilio Gratiani codicibus abest: & hoc modo magis conveniunt cum ratione legu.

2 ¶ Sed quae exinde] In exemplaribus concilii legitur. Sed quae exinde consequi poterat, totum in reparatione ipsarum basilicarum proficiat.

C. III. ¶ Non accipiant Episcopi tertiam partem, nisi dirutas ecclesiae reparare voluerint.

Item ex concilio Toletano 16. c. 4.

Vnio nostra congregationis f decernit, atque instituit, ut tertias, quas antiqui canones de parochiis suis habendas Episcopi censuerunt, si eas exigendas crediderint, ab ipsis Episcopis diruta ecclesiae reparantur.

a al. Episcopi. b 1. Per. c al. quippe. d al. parochianis. e sequeretur. Jorg. f al. auctoritate. tit. 104.

1 ¶ Gallia] In concilio impressu & aliquot Gratiani exemplaribus legitur, Gallicia. In aliis autem, & emendatoribus, atque in codice conciliorum Lucensi regio habetur, Galliciana provincia. Nam eo tempore Archiepiscopus Narbonensis, & eius provincia Episcopi ad synodum Tolosanam conveniebant, quod ex subscriptionibus Tolotani tertii apparet. In eo enim Nigetius Narbonensis metropolitanus, Sergius Episcopus Carcassensis, & Nebridius Episcopus Agathensis, & procuratores Magalonsis & Nemausensis Episcoporum subscribunt. Eisdem quoque metropolitani, & ipsius provincia Episcoporum subscriptiones in quarto & sexto Tolotani concilio impressu leguntur, & illa, quae in manuscriptis habentur, omittuntur.

2 ¶ Quinquagenarium] In variis editionibus huius concilii legitur, quinquarium. Verum in codice Lucensi regio, una Vaticana, & altera Bibliotheca Dominicana manuscripti, & vetustissimi exemplaribus Gratiani, & Burchardi, & Ivone est, quinquagenarium. Et hanc lectionem fecerat Innocentius III. in concilio Lateranensi, cum Apostolus, extra, de cons. & exalt.

C. IX. ¶ Sacerdotes ab Episcopis suis ultra modum non graventur.

Item Gregorius Episcopus Sicilia, lib. 11. epist. 20.

Relatum est nobis sanctae memoriae decessoris mei temporibus per servum Dei Diaconum, qui tunc ecclesiasticum patrimonium curam gessit, fuisse dispositum, ut sacerdotes per universas vestras dioceses constituti, quoties ad signandos infantem egredimini, ultra modum gravari minimè debuissent. Summa enim praefixa fuerat, vobis, ut audio, consentientibus, quae ab eisdem sacerdotibus pro labore clericorum dari debuisset. Atque hoc quod tunc placuit, sicut nunc dicitur, minimè custoditur. Unde fraternitatem vestram admono, ut subjectis vestris non graves studeatis existere.

C. X. ¶ Secundum loci medietatem Episcopi convivia parentur.

Item Pelagus Cresconus Illustris.

Illud a magnitudinem tuam minimè volumus ignorare, quod Syracusanæ civitatis Episcopus, inter alia, quae in cautionem suarum pagina spondit, hoc etiam specialiter sub interpositione poenae legitime promississe legitur, nunquam se a quolibet suae diocesis Presbytero ultra duos solidos cathedratici nomine petiturum, nec per quamlibet aliam occasionem quidquam in eius se dispendio esse gesturum. Quod magnitudo tua, non solum à praedicto Episcopo, sed de omnium Episcoporum Siciliae personis competenti sollicitudine custodire non desinat, nec ipsa quoque prandia enormia fieri, sed secundum medietatem uniuscuiusque loci Episcopo ad confirmationem venientis susceptionis preparari conviviium: quia nec eo praetextu pauperibus incuti damna volumus, aut qualibet ratione permittimus.

CAUSA XI.

Clericus adversus clericum quaestione de praedictis agitavit, quem ad civilem iudicem producere volebat: reus non nisi ante iudicem ecclesiasticum stare possessione sua deiecit. Quo audito, Episcopus eum ab officio suspendit: ille contempnit Episcopi sententiam, officium suum administravit. Hoc comperto Episcopus sine se restitutionis in eum sententiam dedit.

- 1. Hic primum quaeritur, utrum clericus ante civilem iudicem sit producendus.
- 2. Secundo, si producendus non est, an hac culpa sit digna suspensio.
- 3. Tertio, si digna non fuerit, an contempnitore sententiae sui Episcopi irreparabiliter oporteat deponi.

a. Anst. l. 6. c. 171. Poly. l. 4. tit. 21.

QVAESTIO I.
Vod clericus apud saeculares iudices accusandus non sit. Cajus Papa epistola ad Felicem Episcopum, ca. secunda scribit, dicens.

C. I. ¶ Apud saecularem iudicem nullus clericus conveniatur.

Nemo unquam Episcopum apud iudicem saecularem aut alios a clericis accusare praesumat.

C. II. PALEA.

Nullus b. iudicem, neque Presbyterum, neque Diaconum, aut clericum ullum, aut iuniores ecclesiae sine licentia d. pontificis per se distringat, aut condemnare praesumat. Quod si fecerit, ab ecclesia cui imperiam irrogare dignoscitur, tamdiu sit sequestratus, quodque reatum suum agnoscat, & emendet.

¶ Apud Burchardum, & in aliquot Gratiani codicibus extra, quae hanc paleam habent, & in Decretalibus, tit. de foro competentis, c. 2. citatur ex concilio Parisiensi c. 10. Verum in concilio Blomensi Troleiano, c. 6. refertur ex capitularibus, in quibus habetur, sic est, lib. 6. c. 154. & lib. 7. c. 139. Simile quid legitur in concilio Antisludenensi, c. 43.

C. III. ¶ De eodem. Item Marcellinus c. Papa, epist. 2.

Clericum i. cuiuslibet f. ordinis absque pontificis sui permisso nullus praesumat ad saecularem & iudicem attrahere: nec laico b. quemlibet clericum licet accusare.

¶ Clericum] In epistola Marcellini secunda, & concilio Aurelianensi 3. ubi hoc repetitur, & in Patrum omnia sic legitur, clericus cuiuslibet ordinis absque pontificis sui permisso nullum praesumat, & c. Verum ob glossas, & citationes doctorum aliter est mutatum.

C. IV. ¶ Ab eis quibus iudicandus est, quos sui iudices elegerit.

Item ex Niceno concilio.

Iudices i. autem alii esse non debent, quam quos ipsi, qui impetitur, elegerit, aut quos suo cum consensu sanctae sedes, aut eius primates auctoritate huius sanctae sedis delegaverint.

¶ In concilio Niceno hodie canon hic non habetur: sed fuisse plures canones illius concilii supra distincti, 6. cap. septuaginta est adnotatum. Quorum partem refert Iulius in referis concilio orientales, ubi numero 30. habetur hoc capitulum: & ex eo citatur in Burchardo.

C. V. ¶ Ad saecularia iudicia nullus clericus est pertrahendus.

Item Valentinianus, Theodosius, & Arcadius Imper. AAA.

Continua k. lege sancimus, ut nullus Episcoporum, vel eorum, qui ecclesiae necessitatibus serviunt, ad iudicia, siue ordinario, siue extraordinario, iudicium pertrahatur. Habent illi suos iudices, nec quidquam huius publicis est commune cum legibus. Item, ¶ Constantinus I. Imperator praefidens i. in sancta synodo, quae apud Nicenam congregata erat, cum querelam quorundam conspiceret coram se delatam, ait. Vos à nemine iudicari potestis: quia ad Dei solius iudicium referamini.

1. ¶ Praefidens] Quam humiliter ibi se offerit, Constantinus docent Eusebius 2. lib. de vita ipsius, cap. 10. Socrates, lib. 1. cap. 2. Theodoretus l. 1. c. 7.

- a. Atrétiq. b. Extra de foro competentis. Cap. lib. 6. c. 104. & l. 7. c. 139. Burch. l. 6. cap. 22. c. al. minimè. d. al. firmiter. al. permisso. e. Et in concilio Aurelianensi cap. 31. f. Anst. l. 6. c. 22. Pann. l. 4. c. 31. g. al. saeculare iudicium. h. 29. l. 4. c. 1. Poly. l. 3. tit. 4. Pann. l. 4. c. 19. k. In eod. Theod. l. 6. tit. de epist. aud. c. ult. Anst. l. 3. c. 109. Poly. lib. 1. tit. 19. l. 12. g. 1. f. a. m. & 11. q. 1. sacerdotibus. Hist. ecclesiast. l. 10. c. 2. Rufinus milite.

C. VI.